

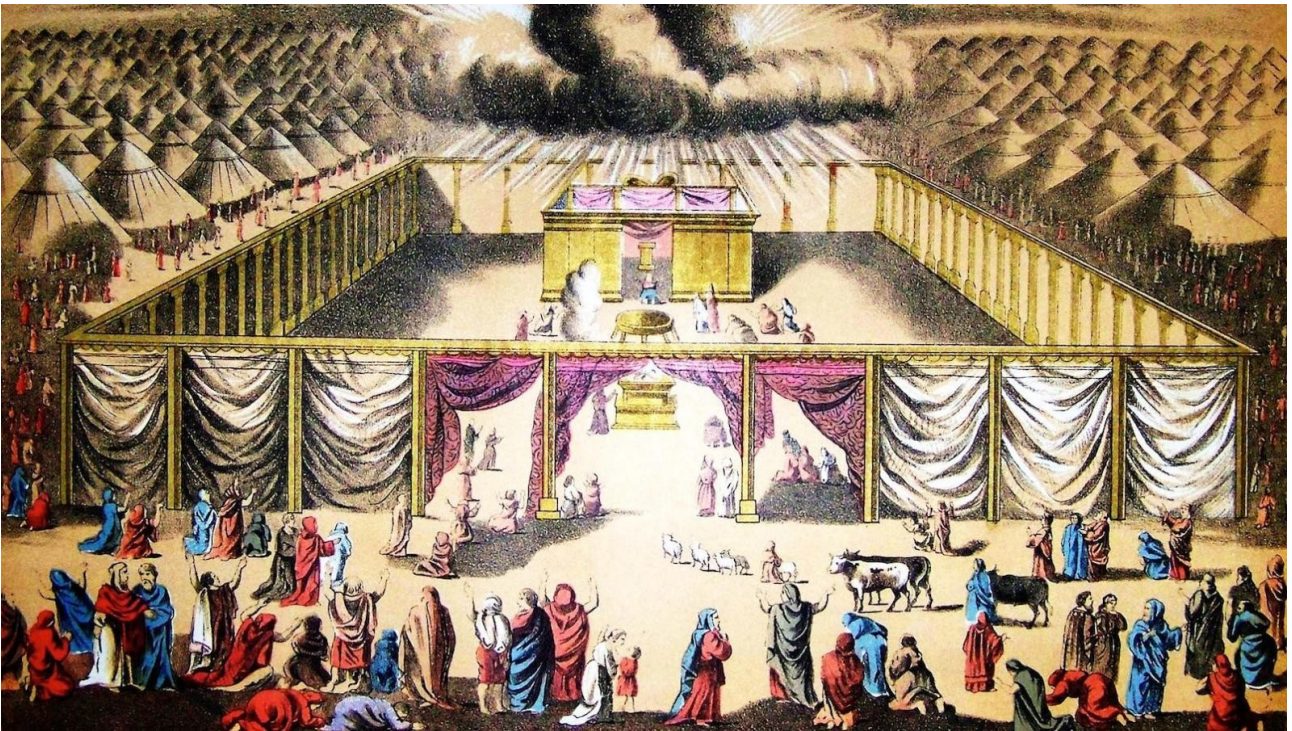
Gods zegen. Amen.

Vu. Fonds Het Goede Doel vzw., Doornstraat 11A,
8970 Poperinge 2009/10 – Pro manuscripto.

De Schepper eren moet volgens de bijbel op de juiste manier gebeuren. Omdat we vaak het woord *Amen* tegenkomen en vermoeden dat dit ergens met de grondhouding tegenover JHWH te maken heeft nemen we even de commentaren bij dit woord door.

De Rabbijnen schrijven dat iemand die met *Amen* antwoordt, groter is dan degene die de zegen uitspreekt¹.

Gezegend zijt Gij, Heer, onze God, Koning God, die

God eren

Via Amen

De gepaste intentie in het zeggen van *Amen* is om de oneindig barmhartige Naam JHWH² te verbinden met het Koninkrijk van de Heer. MALCHOET - ADONAI³. *Degene die de zegening uitspreekt gebruikt de Naam Adonai, terwijl de persoon die antwoordt met Ame'' het oneindige aspect van de Schepper één maakt met het aspect van Malchoet.* De hoorder zet de zegening, de verheffing van JHWH, de lof, de eer, de dankzegging om in echte/ware/trouwe intentie/daad.

¹ Als iemand een zegen hoort behoort hij te antwoorden met Amen.

² Voor de ware Israëliet was de NAAM heilig, slechts in de tempel, mocht die uitgesproken worden. De uitspraak – zoals die precies geweest is – is een probleem. Vandaar dat de Joden de Naam *Hasheem* lezen. Er zijn 12 mogelijke lezingen.

³ Mat. 16: 18 En ik zeg je: jij bent Petrus, de rots waarop ik mijn kerk zal bouwen, en de poorten van het dodenrijk zullen haar niet kunnen overweldigen. 19 Ik zal je de sleutels van het koninkrijk van de hemel geven. en de poorten van het dodenrijk zullen haar niet kunnen overweldigen.

Rabbi Shimon bar Jochai, verwoordt het aldus *met het beantwoorden met "Amen" worden zegeningen neerwaarts gehaald van de onuitputtelijk spirituele bron naar de Koning⁴ en van daar naar de Koningin.*

De bespiegeling die de Kabala hierin maakt ligt aan de basis van deze redenering. De Hebreeuwse letters van het woord *Amen* kunnen ons met een portie vrije interpretatie hierin misschien helpen.

- de spirituele overvloed van de letter **alef** die komt vanuit het gebed (gericht, rechten⁵)
- de vloeiende stroom van **mem**. Die over de oppervlakte, over de mensen⁶, hart en nieren, geest en vlees lavend vloeit. Woorden uit JHWH's mond openbaren, verlichten, maken licht, vertroosten wie ontvankelijk is. Het Joodse *sjema* maakte hier altijd weer op attent. Woorden en daden van de ENE roepen op tot *zegenspreuken*. Het zijn zegeningen.

- de **noen**⁷. Brengt in de Kabbala bedenkingen binnen die ons te ver zouden leiden. Misschien even borduren rond de slang. In cauda venenum, aan het einde van de opdracht ligt vaak de hardste noot. Het Messiasgeheim van Jezus, het komen van Zijn Rijk, Zijn uiteindelijk koningschap heeft de tol van Zijn lijden geëist. De slang, de duivel, het kwaad – hoe je het ook noemt – ligt op de loer, het gaat niet vanzelf, geloof is een 'gave'.

⁴ De mens is de koning van de schepping. Al kunnen we dit niet letterlijk uit de bijbelteksten halen. Toch lezen we in een niet zo adequate vertaling.: Gen. 1:28 Hij zegende hen en zei tegen hen: 'Wees vruchtbaar en word talrijk, bevolk de aarde en breng haar onder je gezag: heers over de vissen van de zee, over de vogels van de hemel en over alle dieren die op de aarde rondkruipen. Beter ware 'behoeden'. Wanneer de bijbel het dan letterlijk over de goede koning heeft dan wordt hij vergeleken met een herder.

⁵ Zoals wij dat formuleren *wie 'A' zegt moet 'B' zeggen*.

⁶ We zouden vanuit onze taal misschien kunnen zeggen 'men', het volk, de mensen. Een lichte aanpassing ;-).

⁷ Nun is pictografisch gevormd door een afbeelding van een slang in het Hebreeuws, *nachash*: een woord dat met een n begint, ook het Aramees kent de *nun*. Bij de Arabieren is deze *nūn*: een grote vis. De Fenicieërs hebben het over een vis als ze *nun* horen, maar de hieroglief en het Proto-Canaanietisch *nahaš* = slang. Midden Brons alfabet corresponderen hierin blijkbaar met de hedendaagse letters (modern Arabisch) waarin *Nahaš* bad luck, een tegenvaller betekent.

אמן

Eren via 'AMEN' betekent 'horen', gehoorzamen, ontvankelijk 'samen' de naam⁸ van God groot maken, door daadwerkelijk te beamen. Zijn Rijk moet komen, zoals we 't in het Onze Vader bidden⁹. Zijn wil geschiedde door ONS. Let op een wens formule, transitief.

God eert degene die AMEN zegt.

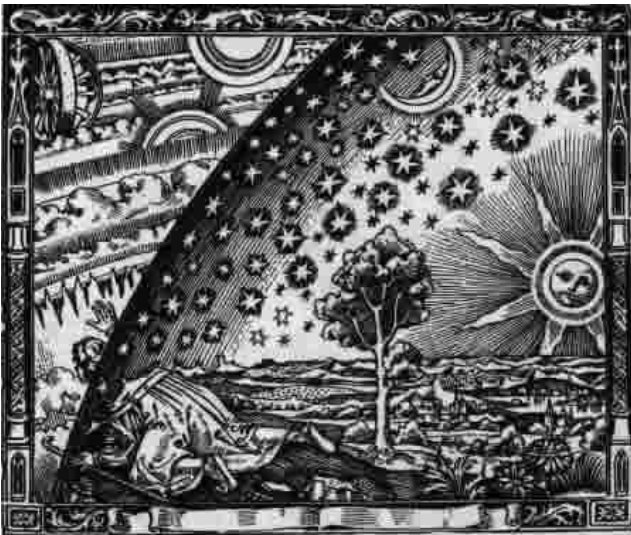
“Open de poorten voor de intrede van het heilige volk die hun vertrouwen behielden [in het Hebreeuws, '*emoeniam*¹⁰]. Andere vertalingen interpreteer het woord “vertrouwen” niet als *emoeniam*, maar als *ameniam*, betekenend, degenen die *Amen*” zeggen.

De opdracht om de poorten te openen is een verwijzing naar Israël die poorten van zegeningen opent. Uit de parallelteksten weten we dat de poorten van de zegeningen, de poorten van het gebed als die geopend worden beloning brengen. Die hun vertrouwen bewaarden zijn bewaard voor degene die hen wilde breken. Dat is hun beloning in Deze Wereld.

De Joden besloten zeer zelden hun gebeden met 'Amen'. Dat deed het volk, op het einde van de openbare gebeden, zoals blijkt, 1 Kor. 14:16.

Ze hadden er grote achting voor. Een Jood zegt: Er staat geschreven: Psalm 31:24, *De HEERE bewaart de gelovigen*. En hij vraagt, wie zijn de gelovigen? En het antwoord was: die *Amen* zeggen met een waarachtig geloof. Daarbij lezen wij nog in Buxtorfius¹¹: *voor een iegelijk die Amen zegt, met al zijn krachten, worden de poorten van het paradijs geopend, volgens Jes. 26:2*.

De poorten van het Rijk

Het geheiligd Volk is o.i. het Rijk van God, het rijk der hemelen.

Frans astronoom Camille Flammarion (1842-1925) tekende de monnik die buiten de aarde keek.

⁸ Sjeem Hebreeuws voor naam. Betekent zoveel als 'horen'. Vandaar het schema, het sjema Hoor Israël. Horen is handen en voeten geven aan...

⁹ Tot het einde, want ...

¹⁰ אֱמֵינִי degene die 'emet', waarheid, geloof koesteren.

¹¹ Florilegium Hebraicum (1648), Paperback - Jul 2009, Latin door Johannes Buxtorfius.

Poorten

Het is duidelijk dat steden via de poorten beveiliging en bescherming , maar ook toegang verleenden. Eventueel over de brug van de strategisch uitgekozen ligging aan een water. Ook in de spirituele wereld is het beeld gebruikelijk¹².

Het aardse Paradijs. Houtsnede uit *Cosmographiae universalis libri VI*, door Sebastian Münster. Waarschijnlijk de inspiratie voor de houtgravure van Flammarion.

Voor Flammarion waren de sterren in wezen het woonoord der gestorven zielen.

Vertalingen

De poorten van het dodenrijk zullen haar niet overweldigen¹³?

Dit is uiteraard een keuze. Het gaat ons nu niet om wie de ware kerk is. We proberen te achterhalen wat in de term *poorten van het Rijk der hemel* schuil gaat.

De Oosters-Orthodoxen, in al hun verscheidenheid gronden de onfeilbaarheid op het feit dat ze staan op de grondslag van de oecumenische concilies.

De R.K kerk getuigt van de alleenzaligmakende kerk gegrondvest op Petrus, die in onfeilbare paus voortleeft.

De protestant heeft in de geschiedenis, zowel voor als na de kerkhervorming veelvuldig het falen in verschillende vormen gezien.

We maken even onderscheid tussen de zichtbare en de onzichtbare kerk om ons op een punt te concentreren.

De poorten der hel (het dodenrijk $\text{הַשְּׁעָרֹת הַגֵּהֶנָּה}$ ἄδης ¹⁴.)

Er is een probleem met de gedachte aan het hiernamaals omdat het Eerste Verbond sjoel en gehenna gebruikt. Het Grieks gebruikt eveneens twee woorden. Hier gebruikt de tekst het Griekse

woord γέεννα ¹⁵, niet. Het gaat dus duidelijk om de macht van het dodenrijk, die zullen nooit de overhand hebben over de gelovige gemeenschap. M.a.w., zij zal nooit uitsterven. Hij die het geweld van de dood heeft mag haar dan nog zo bestrijden, ja zelfs in haar eigen boezem doordringen en zo hevig woeden, dat de ranken van de wijnstok vrucht en bladeren missen, hij zal het leven niet uitdoven.

De Egyptische dodenwereld is bekend.

En de poorten nu? We lezen voor degene die 'Amen' zeggen zal JHWH de poorten van het paradijs openen. Christus zelf opent die poorten want in dezelfde Mattheus lezen we Ik ben met u tot aan voleinding der wereld. Dat wil zeggen: Al is de kerk nog zo afgeweken¹⁶ toch rekent de Heer die nog tot het nieuwe Israël. Hij ziet ze in lankmoedigheid nog aan als behorend tot de zeven

¹² Koran 39:72.

¹³ Matt. 16:8. Wat verder uitgewerkt wordt in Mt. 28:2: *Ik ben met ulieden al de dagen tot de voleinding van de wereld.*

¹⁴ Hades, de wereld van de dood, de plaats van de uiteindelijke vereffening.

¹⁵ Hel; υἱὸς γέεννης iemand die voor de onderwereld, het *gehenna* is bestemd.

¹⁶ Openb. 2 en 3.

kandelaren, waartussen Hij wandelt (dat is toch het beeld van het lichaam van Christus, waarin de zeven lampen zijn, welke de zeven geesten Gods zijn¹⁷).

De beschrijving van Openbaring verdient een studie apart. De hemel, de andere kant van de medaille, waar het bijgestane volk, het geheiligde volk, de Schepper eert .

Wat het 'Amen' en het 'eren' van de Schepper-Bevrijder, God betreft moeten we wellicht ons denkpatroon wat bijschaven. We hebben van de hel een martelplaats gemaakt, die ons angst moet inboezemen.

De poort verzoening

In Rome hebben de 4 hoofdkerken een **Heilige Deur** of **Porta Sancta**. Dit zijn de Sint-Jan van Lateranen, Sint-Pietersbasiliek, Maria de Meerdere en Sint-Paulus buiten de Muren. Daar hoort een ceremonie van het openen en sluiten van het Heilig Jaar bij. Zo wordt het Heilig Jaar gesloten. De deur in de Sint-Pietersbasiliek, die normaal gesproken dichtgemetseld is, werd aan het begin van iedere jubileumperiode feestelijk opengebrouwen en tijdens het slotritueel weer met even grote plechtigheid dichtgemetseld. Het was en is ook nu nog de paus, die met een speciale hamer tegen de deur tikt en zo het zegel verbreekt, dat aan het einde van het Heilig Jaar daarvoor is aangebracht. Daarop wordt de deur snel opengebrouwen. Tijdens de slotceremonie is het wederom de paus die de deur verzegelt en zo het Heilig Jaar beëindigt. Op andere bedevaartplaatsen en plaatsen waar de aflaat van het Heilig Jaar verkregen kon worden, kwamen Heilige Deuren voor. De meest bekende behoort tot de Dom in Santiago de Compostella, maar ook in Napels en in de vier kerken van Lissabon zijn dergelijke deuren te vinden.

De H. Deur op een herdenkingsmunt uit 1975

¹⁷ Openb. 4:5, 5:6, vgl. Jes. 11: 2; Openb. 5:13 13 Elk schepsel in de hemel, op aarde, onder de aarde en in de zee, alles en iedereen hoorde ik zeggen: 'Aan hem die op de troon zit en aan het lam komen de dank, de eer, de lof en de macht toe, tot in eeuwigheid.' 14 De vier wezens antwoordden: 'Amen,' en de oudsten wierpen zich in aanbidding neer. Ef. 1: 22 Hij heeft alles aan zijn voeten gelegd en hem als hoofd over alles aangesteld, voor de kerk, 23 die zijn lichaam is, de volheid van hem die alles in allen vervult.

Het Heilig Jaar

Geleidelijk is de viering van het Heilig Jaar verbonden met een Joods gebruik. De viering van de Grote Verzoendag¹⁸ werd in het Jodendom begeleid met hoorns. Het bijbelse jubeljaar is het beste aanknopingspunt. Het 'genadejaar van de Heer'¹⁹ wordt ook expliciet in de bijbel vernoemd: met vaste regelmaat terugkerend genade jaar (het zogenaamde jubeljaar) of genadetijd met het doel buitengewone geestelijke gunsten (doorgaans een aflaat) voor de gemeenschap en voor afzonderlijke personen te verwerven. Die gunsten worden in katholieke termen 'aflaat'. D.i. kwijtschelding van een aantal jaren die men na de dood in het vagevuur zou moeten verblijven. Door de Israëlieten werd na elke periode van 7 jaar (Sabbathjaar, klein jubeljaar) en na elke periode van 7x7 jaar (jubeljaar, groot jubeljaar) een jubel 'Hebr. Jobel) gevierd. Gedurende die jubeljaren bleef het land onbezaaid, werden de schulden kwijtgescholden, de slaven vrijgemaakt en rustten de wapenen. Of dit feitelijk zo gebeurde of dat het een loffelijk streven was, dat nooit werd doorgevoerd, daarover kunnen de meningen verschillen, maar de kerk van de middeleeuwen zag zich volledig als de voortzetting van het volk Israël, en begon op een aangepaste wijze de jubeljaren weer op te pakken.

Het jubeljaar als kerkelijke instelling gaat in ieder geval terug naar het jaar 1220, en houdt verband met de verering van Thomas Becket. De in 1170 vermoorde aartsbisschop Thomas Becket werd al in 1174 heilig verklaard. Op de zevende dag van de zevende maand van het 50^e jaar na de marteldood, 7 juli 1220, werd de schrijn met de overblijfselen van de heilige overgebracht naar de Triniteitskapel achter het hoofdaltaar van de kathedraal van Canterbury, Engeland. Bij die gelegenheid preekte aartsbisschop Stephanus Langton dat deze gebeurtenis de mystieke kracht bewees van het getal 50, het getal der vergeving. 1220 werd een Jubeljaar, net zoals 1270 dat werd voor Canterbury. Rome nam dit over, maar met een andere telling. Paus Bonifacius VIII stelde op 22 februari 1300 een jubeljaar en Heilig Jaar in voor de hele Rooms Katholieke kerk, met de bul *Antiquorum habet fida relatio*. De Jubeljaren of Heilige Jaren worden sindsdien geopend met schallende trompetten..

Lazen we niet dat wie met de ware *Amen*-zeggers meedoet de poorten van het paradijs open ziet gaan.

¹⁸ Jom Kippoer: Het is een dag , waarop men zich bezint over zichzelf, over zijn leven en over zijn relatie met G'D. Om opperste concentratie te bereiken onthoudt men zich die dag eten en drinken. Aan het eind klinkt vele malen luid: Hoor Israël, de Eeuwige is onze heer, de Eeuwige is één. Dan wordt nog eenmaal op de Sjofar geblazen: de dienst is uit en men wenst elkaar nog vele jaren.

¹⁹ Lev. 25: 1-7, Deut. 15: 1; Lev. 27; en 31:10; Jes 61:2, Luc 4:19.

De deur: Jezus alles in allen²⁰

Uiteindelijk gaat het om die ultieme erkenning van ons schepsel zijn: het beamen van het volle leven, het echte leven. En daar hoort geen angst bij²¹. We hebben naast dit beeld van de poort en het jubeljaar een beeld dat Jezus ook gebruikt, nl. het beeld van de deur. Naar ons gevoel geen achterpoortje of achterdeur.

De deur van de schaapskooi

Als Jezus de woorden IK BEN gebruikt dan hoort de ware Israëliet er JHWH in.

Johannes 10:7: 7 Hij ging verder: 'Waarachtig, ik verzeker u: ik ben de deur voor de schapen.

Zo is Jezus de deur van de schaapskooi. Hoe kan dat? Hoe kan Jezus nu een deur zijn? Hoe zag zo'n schaapskooi eruit? Ja, vaak niet meer, dan een muurtje. Een muur om wilde dieren en rovers buiten te houden. Vaak zonder dak in het warme oosten. En zonder deur. De herder ging zelf voor de opening liggen. De schapen konden er zo niet uit lopen en de roofdieren konden niet naar binnen. De herder was zelf de deur. Zo beschermde hij de kudde.

Herders hebben ook een heel bijzondere band met hun schapen: herders kennen hun schapen vaak erg goed. En dat is ook erg nodig. Weet u waarom? Ze volgen elkaar en lopen door elkaar heen en verdwalen. Ze raken in paniek als de wolf eraan komt. En als ze op hun rug liggen, kunnen ze niet zelf weer overeind komen. Machteloos ze (WIJ) hebben een herder nodig.

Dat is dus één ding over schapen, maar ze zijn voor de herder ook de meest waardevolle dieren! Een schaap was een waardevol bezit: alles van een schaap kon je gebruiken. Het vlees, de wol, de huid, ..Daarom is het helemaal niet vreemd voor een herder om de 99 schapen achter te laten om dat ene schaapje te zoeken. Herders hadden hun kapitaal in hun schapen zitten. Ze gaan in de deuropening liggen. Met hun knuppel in hun handen. Dat is Jezus. Hij is de deur.

Jezus : de weg, de waarheid en het leven.

2 Kor 1:20 In hem worden alle beloften van God ingelost; en daarom is het ook door hem dat we **amen zeggen**, tot Gods eer. 21 Het is God die u en ons Christus als fundament geeft, die ons allen heeft gezalfd, 22 eeft gewaarmerkt als zijn eigendom en ons als voorschot de Geest gegeven heeft.

²⁰ Openb. 5:13 3 Elk schepsel in de hemel, op aarde, onder de aarde en in de zee, alles en iedereen hoorde ik zeggen: 'Aan hem die op de troon zit en aan het lam komen de dank, de eer, de lof en de macht toe, tot in eeuwigheid.'

²¹ 1 Joh 4:18 De liefde laat geen ruimte voor angst; volmaakte liefde sluit angst uit, want angst veronderstelt straf. In iemand die angst kent, is de liefde geen werkelijkheid geworden.

Het is duidelijk als we effectief AMEN zeggen, dan is dat door Hem (met Hem en in Hem). De poorten van het paradijs gaan open en we kunnen mee met de hemel de Vader eren.

We zijn op de goede weg: wandelen in de Heer.

We handelen in waarheid (Amen -> emeth:waarheid).

We erven het onderpand van de belofte: de H. Geest: het eeuwig leven

Die Amen zegt is groter

De cyclus van zegen en vloek

Zoals dag en nacht elkaar afwisselen, zo wisselen zegen en vloek elkaar af. Er zijn tijden dat Israël Gods Woorden hoort en eruit leeft, en er zijn tijden waarin dat niet het geval is. Zo kan het licht van de dag ineens opkomen, doordat Israël weer is gaan horen en stappen onderneemt om Gods Woord ook te doen. Het begin van de dag gaat snel en verdrijft de duisternis, maar midden op de dag is het allemaal anders. Er is dan nauwelijks verschil merkbaar tussen het onderweg zijn naar het toppunt; en er weer vandaan gaan, onderweg naar de avond te zijn, naar de nacht. Terwijl Israël in een langzaam proces de Woorden van JHWH vergeet, en er niet meer uit leeft, kan de uiterlijke verschijning van Israël nog heel erg gezegend zijn! Het licht is er nog volop, terwijl de Woorden van JHWH uit het zicht verdwijnen. Onherroepelijk zal dan uiteindelijk de nacht volgen. Andersom gaat dit natuurlijk ook op. Als de vloek op het dieptepunt is, en Israël zich weer het Woord van JHWH herinnert, is de duisternis niet weg, maar begint het herstel wel, en zal uiteindelijk de dag weer aanbreken.

Aan het eind van al deze perioden zal het laatste geslacht van Israël zich uiteindelijk omkeren om binnen te gaan in de voortdurende zegen: de laatste of jongste dag. Dat is de manier waarop onze Joodse broeder het zien.

Wij, als christenen, leven mee in die cyclus van zegen en vloek. We ademen voortdurend, we slaan nooit over. Vanuit die rust komt er richting, en die richting wordt je niet afgenomen als we blijven kiezen voor het leven. Hoewel die keuze een strijd met jezelf, of met je omgeving meebrengt. Want je belijdt dan niet langer een 'leer', of een 'geloof', maar je belijdt dan het Woord van de levende God, de Herschepper van Hemel en Aarde. Jesjoea de Messias ging ons voor in die keuze, door alle religieuze, economische en politieke verplichtingen aan zijn laars te lappen. Daarom: volg je hart waarin Gods Woord is (vs. 2), en leef al ademend en vol vreugde, omdat dat leven voor jou bestemd is. Dat kun je léven, waar je je ook bevindt in de cyclus van zegen en vloek.

En dat leven, daar gaat het om.

Zegeningen

De Boeddha's meest bekende toespraak over zegeningen is de Mangala Sutta: die sutta geeft een lijst van 40 zegeningen in vers. Enkele zegeningen die hij noemt zijn: zorgen voor vader en moeder, vakkundig zijn, tevredenheid, dankbaarheid, geduldig zijn, vrijgevig zijn, tijdig over religie en waarheid discussiëren en het zien van de Edele Waarheden. De lijst eindigt met de grootste zegen: het behalen van het Nibbana (Nirwana).

Het Hebreeuwse woord voor *zegen* is in het Grieks vertaald met *ευλογία* en in het Latijn met *benedictio*, letterlijk *het goed zeggen*.

De oudste en meest gebruikte joods-christelijke zegenformule is ongetwijfeld de priesterlijke zegen uit Numeri 6. Deze luidt (in de NBG vertaling van 1951:

De HERE zegene u en behoede u; de HERE doe Zijn aangezicht over u lichten en zij u genadig; de HERE verheffe Zijn aangezicht over u en geve u vrede.

Op de plaats van 'HERE' staat de Godsnaam JHWH, die in het Seeptuaginta/jodendom tegenwoordig niet uitgesproken wordt, maar vervangen door de aanduiding Adonai (= Heer).

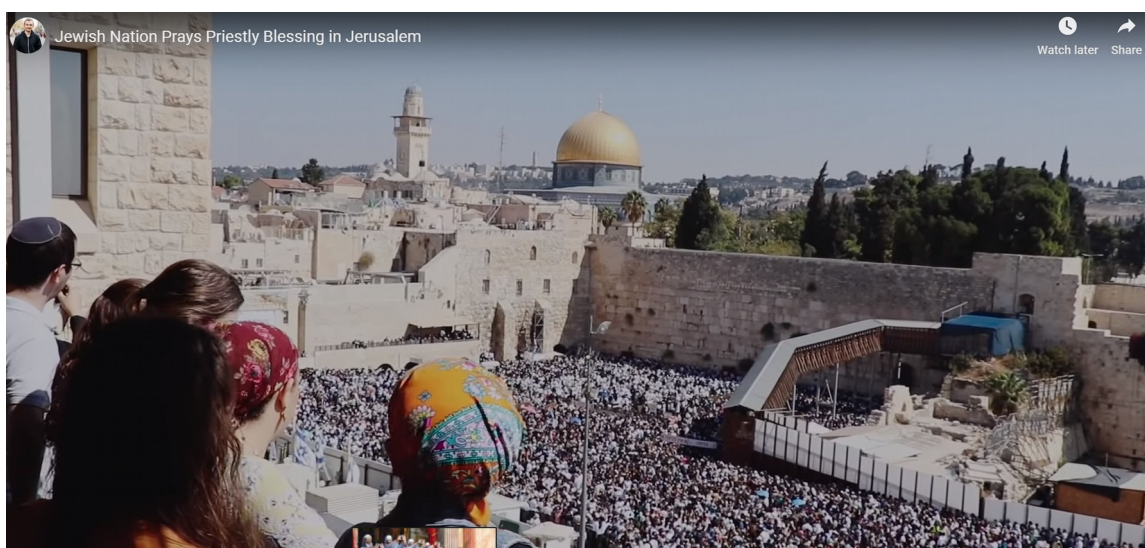
Priesterlijke zegen

Wat een zegen vanuit bijbels gezichtpunt inhoudt, blijkt het beste uit de toevoeging aan de priesterlijke zegen in Numeri. Daar staat de belofte aan de joodse priesters: Zo zullen zij mijn naam op de Israëlieten leggen, en Ik zal hen zegenen. Wanneer een gevolmachtigd priester deze zegen uitspreekt, zal God Zich er dus binnen de verbondsbepalingen aan verbinden. Of zoals Calvijn het uitdrukte: dan is God de Zegenaar in de zegenaar.

Zegen in de betekenis van heil - het tegenovergestelde van vloek - wordt in het Oude en Nieuwe Testament beschreven als onderdeel van het verbond met God, wanneer een volk trouw blijft aan de verbondsbepalingen. Kenmerken van de zegen zijn onder meer: veel nakomelingen voor mens en veestapel, rijke oogsten, afwezigheid van ziekte, overwinning op vijanden en nationale groei en voorspoed²².

Het woord heeft in de loop der eeuwen verschillende betekenissen gekregen. Oorspronkelijk betekende het vooral lofprijzing. Toen de Christelijke kerk steeds meer een volkskerk werd en niet Christelijke elementen in zich opnam, verschoof ook de betekenis van zegen van *lofprijzing* naar *bezwering*, het tegenovergestelde van *vervloeking*. Zegenen werd een ritueel om de Christelijke God of de aangeropen heilige gunstig te stemmen. De zegen werd zelfs een product die de middeleeuwse Kerk op lucratieve wijze ging verkopen.

Niet zoals nu nog steeds huisdieren en auto's worden gezegend. Men ziet er jammer genoeg niet het kerngegeven in. Zegenen als het *goed zeggen* en *heil brengen*. Het leeft nog steeds voort in de uitdrukking *alle zegen komt van boven*, en *wat een zegen!* als het gaat om een gelukkig voorval. Het aloude *als 't God belieft.....*

²² Deuteronomium 28.

Het hoogtepunt van deze week was natuurlijk de priesterlijke zegen, Birkat HaKohanim, bij de Westelijke Muur. Chananya Naftali was er voor het eerst bij en vertelt in de video van vandaag over de kippenvel die hij kreeg, toen het hele land Israël zich verenigde voor de priesterlijke zegen, de oudste traditionele zegen van de Bijbel. De priesterlijke zegening, uit Numeri 6:24-26, vindt twee keer per jaar plaats, tijdens Soekot en Pesach.

Katholieke zegen

In de katholieke liturgie wordt in de H. Mis de zegen gegeven aan het einde, vlak vóór de wegzending. De formule bevat altijd de zinsnede

Benedicat vos omnipotens Deus, Pater, et Filius et Spiritus Sanctus.

Zegene u de almachtige God: Vader, Zoon en Heilige Geest.

Bij het uitspreken van deze woorden gaan de gelovigen rechtstaan en slaat de priester een kruis over het volk. Voor hoogfeesten en bijzondere plechtigheden bestaan bijzondere zegenformules, meestal bestaande uit drie verzen en het antwoord. Ook bestaan er zegeningen buiten de Eucharistieviering, bijvoorbeeld wanneer een persoon, een plaats of een object worden gezegend (cfr. Benedictionale).

Verder kent de Katholieke Kerk verschillende soorten zegeningen:

zegeningen van personen (zoals echtgenoten, kinderen, pelgrims, etc.)

zegeningen van hetgeen mensen ten dienste staat (zoals een woning, werkinstrumenten, dieren, etc.)

zegeningen van voorwerpen voor liturgie en publieke vroomheidscultus (zoals een kruisbeeld, een heiligenbeeld, liturgische voorwerpen, etc.)

zegeningen van vroomheidsvoorwerpen voor persoonlijk gebruik (zoals een rozenkrans, een kerststal, etc.)

zegeningen bij verschillende omstandigheden²³.

Protestantse dienst

Aan het einde van een protestantse kerkdienst wordt aan de gemeente de zegen gegeven. Dit is meer dan alleen het uitspreken van een wens, dit is de zekerheid dat God deze zegen ook daadwerkelijk zal geven. De predikant leidt deze zegen in met de woorden: Verheft uw harten tot God en ontvang de zegen van de Heere.

Behalve de tekst uit Numeri 6 wordt ook wel een andere formulering gebruikt: De genade van de Heere Jezus Christus en de liefde van God en de gemeenschap van de Heilige Geest zij met u allen. Amen²⁴.

Paulus

Iets anders wat hier opvalt, is dat het volk gezegend moest worden met genade - onverdiende gave en empathie - en met vrede - in de volle betekenis van shalom en welzijn. Deze combinatie van de corresponderende Griekse termen wordt later door de apostel Paulus gebruikt om de volheid weer te geven van het Hebreeuwse begrip shalom zoals vrijelijk door God ons gegeven. Die twee passen nauw bij de genadevolle en bevestigende manier waarop God naar Zijn volk kijkt, zoals hierboven besproken (het lichtende en verheven aangezicht van God).

Enoch

Het Boek Enoch (36:4) vertelt hoe Enoch telkens hij wonderen in de natuur zag, riep gezegend de Heer van de Glorie, Die wonderen bewerkte, groot en wonderbaar, bij mens en engelen, dat ze prijzen zijn werk en al wat hij schiep.

²³ We kunnen het vergelijken met de Joodse Berachot. Ook de zegespreuken van het achttiengebied zijn parallelen.

²⁴ 2 Korintiërs 13:13.

Bijbelse inhoud

Het is trouwens opmerkelijk, dat de gezichtsuitdrukkingen - de emotioneel waarneembare signalen die zo vitaal zijn voor ons besef van waarde en verbondenheid - genoemd worden vóór de meer intellectueel verstaanbare noties.

Dit alles is een manier om de Naam van God op het volk te leggen. In die dagen stond de naam van iemand voor zijn aanwezigheid; zijn persoonlijkheid of identiteit. De zegen is dus bedoeld om de mensen te verbinden met hun God en om ruimte voor Hem in hun harten te maken. Dit bereidt de weg dat God hen ook in hun dagelijkse leven kan zegenen met Zijn vrede, inclusief die aspecten die vaak het eerst in onze gedachten komen bij het woord *zegen*, zoals welzijn, voorspoed en dergelijke.

Het verhaal over Israël's overwinning dank zij dat Mozes zijn handen uitgestrekte in een gebaar van zegening en van aanbedding tegenover God. Dit verhaal vinden we in Exodus 17:8-13. Amalek wil tegen Israël strijden - opnieuw: omdat ze bang zijn. Mozes vraagt Jozua om het gevecht te leiden. Hijzelf, met Aäron en Hur, beklimmen een nabijgelegen heuvel die uitzicht biedt over de vallei waar de strijd zal losbarsten. Mozes heft zijn handen op - een symbool van zegening en een symbool van lofprijzing jegens God. Zo lang als hij dat doet, zijn de Israëliters in het voordeel, maar als hij zijn handen laat zakken, krijgt Amalek de overhand. Ze nemen dan een grote steen waarop Mozes kan zitten en Aäron en Hur helpen hem om zijn handen opgeheven te houden naar God in lofprijs en zegening. Op die manier, maaide Jozua het volk van Amalek neer met het zwaard, zoals het hier gezegd wordt.

Blijkbaar is het beste wat een leider in bepaalde situaties kan doen niet het mee-werken met zijn mensen, maar er gewoon te zijn op die heuveltop en hen te zegenen en God te aanbidden. Ook dit is niet een algemene regel, een formule die altijd 'werkt' (alsof we God kunnen manipuleren). Maar het is zeker wel zo dat God waarde hecht aan bepaalde rituelen en er buitengewone kracht aan verleent - zoals hier aan het staan met opgeheven handen.

Jacobs zegen: Isaak hoort Jacob's stem, maar voelt de harige huid en ruikt Esau's geur, dus zegen hij Jacob alsof hij de oudste zoon, Esau, was. Zie, de geur van mijn zoon is als de geur van het veld, dat JHWH (de AANWEZIGE) gezegend heeft. God zal u geven van de dauw des hemels en van de vette streken der aarde, en overvloed van koren en most. Volken zullen u dienen, en volkeren zich voor u nederwerpen; wees heerser over uw broederen, en de zonen uwer moeder zullen zich voor u nederbuigen. Wie u vervloekt, zij vervloekt, en wie u zegenet, zij gezegend!

Wat ons het meest bijblijft bij die passage is dat de zegen onherroepelijk is. Een probleem en een ernstige aanduiding.

Maar goed, hoe raakt dit ons? Zijn een aantal oude verhalen over mensen die elkaar zegenen alles wat de Bijbel erover zegt? Nee, de Bijbel gaat verder dan dat²⁵. Na een oproep tot eensgezindheid, empathie, liefde voor elkaar, barmhartigheid en ootmoed in vers 8, komt de essentie in vers 9: en vergeldt geen kwaad met kwaad of laster met laster, maar zegenet integendeel, wijl gij hiertoe geroepen zijt, dat gij zegen zoudt beërven. Dit geroepen zijn om te zegenen en een zegen te ontvangen sluit aan bij ons doel om meer op Christus te gaan lijken.

Dit gedeelte illustreert goed wat de aard van het zegenen is. Het staat tegenover lasteren. Letterlijk kan het Griekse woord dat gebruikt wordt - εὐλογεω - vertaald worden als: *goede woorden spreken* of: *wel spreken over*. Het is samengesteld uit *eu* - een woord voor *goed*, en het woord *logos* (zoals in theologie). Het is verbonden aan Gods spreken in Genesis 1: Hij sprak de wereld en alle leven erop tot aanzijn. Daarom is het zegenen - met Gods gezag (*logos*) het positieve / goede (*eu*) over

²⁵ Bijvoorbeeld in de eerste brief van Petrus, hoofdstuk 3, vers 8 tot 12 (vgl. ook Romeinen 12:14).

mensen uitspreken - zo'n krachtig concept. Het is ook een heilig concept, alleen te gebruiken met gepaste nederigheid en onderworpenheid aan God.

Tot besluit

Uit de voorbeelden hierboven krijgen we een beetje een beeld van wat het zegenen inhoudt. Er kan nog veel meer over gezegd worden. In het kort: De woorden die in het Grieks en Hebreeuws voor *zegenen* worden gebruikt hebben de connotatie van: het goede over iemand uitspreken, de ander hoger stellen, lofprijzen / aanbidden, positief spreken over, knielen voor. Ze zijn gerelateerd aan *vruchtbaar of succesvol maken* en aan *respect tonen voor*.

Het concept van de ene persoon die de ander zegent in Gods Naam is krachtig - onvoorstelbare dingen worden erdoor in gang gezet. Het vereist totale onderwerping aan God (het Hebreeuwse woord is afgeleid van knielen). 1 Petrus 3:9 stelt het tegenover laster of kwaadspreken - een vorm van spreken die negatief is, een ander naar beneden haalt of zelfs kapot maakt.

Het elkaar zegenen is een Joods-Christelijk mandaat dat we niet mogen verzaken!

Bijsluiter

Zegeningen, de zegen ontstond op meerdere plaatsen. Verschijningsvormen beïnvloedden mekaar. De 18 zegeningen van het Amidah (18 gebed) hebben een zeer diverse oorsprong. Iets is te vinden in Ecclesiasticus 51: 12 (hymne) en in Ecclesiasticus 36: 1ff. Soms is het een gebed voor de vluchtelingen en een andere keer gaat het om bescherming en vrede. De acht zegeningen uitgesproken op de verzoendag door de Hogepriester²⁶, en het order van het morgengebed in de

tempel²⁷ behouden de procedure.

Op het einde van de tweede tempelperiode werd er een quasi gelijkvormig gebruik gepropageerd. Prominent waren de zeven zegeningen van de Amidah voor de Sabbat en festivals, de negen zegeningen voor de Rosh Ha-Shanah²⁸, en de 18 zegeningen voor de wekdagen Amidah. Het getal en de inhoud werd bepaald voor na het Shema, en drie zegeningen vatten de dankwoorden na de maaltijd samen rond die zelfde periode. Onder Rabban Gamaliel II te Jabneh²⁹, en op het einde van de eerste eeuw na Christus kwam er een officiële sanctie voor degenen die deze dienst lang onderhield, geruime tijd dankbaar en gepast, maar er was oorspronkelijk geen vaste formule. Deze zegenforules (oneerbiedig woord) zijn verder zeer flexibel in gebruik in de Talmoedische traditie. Sommige *amoraim* zijn zelfs dagelijks aangepast geworden.

Ze beginnen wel allemaal Barukh Attah Adonai (Gezegend zijt Gij, onze God, onze Koning, die..) Alternatieven zijn Hodu la-Adonai (Prijs God), Odekha Adonai (I zal je danken, U, O Heer...) ... In de Dode Zee rollen vinden we Odekha Adonai, soms geschraapt en vervangen. Dat wijst op een persoonlijke relatie van de Zegenaar met de Heer. De zegeningen eindigen vaak met Gezegend Gij, die overvloedig vergiffenis geeft....

²⁶ Yoma 7:1; TJ, Yoma 7:1, 44b.

²⁷ Tam. 5:1.

²⁸ Tosef., Ber. 3:14.

²⁹ Ber. 28b ff.